Received on 14-08-2025
Registered on 14-08-2025
Decided on/- 09-04-2026
Duration-

વર્ષ–૦૦ માસ–૦૭ દિવસ–૨૮

સત્યમેવ જયતે

મે. જંબુસરના એડી. ચીફ જયુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ સાહેબની કોર્ટમાં, મુ. જંબુસર

ફોજદારી કેસ નં. ૧૫૫૭/૨૦૨૫
આંક– ૨૫

નરેન્દ્રકુમાર વિનોદભાઈ પટેલ,

ઉ. વ. પુખ્ત, ધંધો – દુધનો વેપાર,

રહે. મુ.પો. ગજેરા, તા. જંબુસર, જિ. ભરૂચ. **......ફરીયાદી**

વિરૂધ્ધ

જયદેવસિંહ રણમલસિંહ પઢીયાર,

ઉ. વ. આ. પુખ્ત, ધંધો – પશુપાલન,

રહે. ૯૯, ફળીયું, મુ. કોટણા વીરજો,

તા. પાદરા, જી. વડોદરા. **...... આરોપી**

બાબત:– ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ મુજબની ફરીયાદ

:::

ફરીયાદપક્ષે : વિ.વ.શ્રી જી. એસ. પટેલ
આરોપી તરફે : વિ.વ.શ્રી જે.એ.મિસ્ત્રી/એન.પી.પઢિયાર

:::

::- ચુ કા દો -::

(૧) ફરીયાદીની ફરીયાદ હકિકત ટૂંકમાં એવી છે કે, ફરીયાદી મથાળે જણાવેલ સરનામે પોતાના કુટુંબ સાથે રહે છે. મોજે ગજેરા ખાતે દુધનો વેપાર કરે છે. સદર કામના આરોપી ફરીયાદમાં જણાવેલ સરનામે રહે છે. સદર કામના આરોપી પશુપાલનનો ધંધો કરે છે અને આરોપી ફરીયાદીના મોજે ગજેરા ખાતે આવેલ ડેરી ઉપર દુધ ભરતા હતા. જેથી ફરીયાદી અને આરોપી એકબીજાના પરિચયમાં આવેલા. સદર કામના આરોપીને ભેંસોના તબેલા માટે નાણાં જરૂર પડતા ફરીયાદી પાસે રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/- ઉછીના જોઈએ છે. તેવી માંગણી કરેલી. આરોપી ફરીયાદીને જણાવેલ કે, ફરીયાદી જો આરોપીને રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/- ઉછીના આપે તો આરોપીએ તેના બદલામાં ફરીયાદીની ડેરીમાં દુધ ભરીને નાણાં વસુલ કરી આપવાનુ વચન આપેલુ. જે પૈકી ફરીયાદીએ આરોપીને રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/- ચેકથી આપેલા અને બાકી રકમ રૂા. ૩,૫૦,૦૦૦/- રોકડા ઉછીના આપેલા. જે આરોપીએ સ્વીકારેલા એમ કુલ્લે રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/- રોકડા આપેલ અને ત્યારબાદ ફરીયાદીને આપેલ વચન મુજબ આરોપીએ દુધ ભરવાનુ બંધ કરી દીધેલુ. જેથી ફરીયાદીએ આરોપી પાસેથી ઉછીના લીધેલ નાણાંની પરત કરવાની માંગણી કરતા આરોપીએ બે ચેકો લખી આપવા જણાવેલ. જેથી તહોમતદારે તે ચેકો પૈકી બીજો ચેક રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/- ફરીયાદીને સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડીયા, પાદરા શાખાનો ચેક લખી આપેલો. જેની ઉપર ફરીયાદીની રૂબરૂ સહી કરી આપેલો જે ચેક તા. ૧૭/૦૬/૨૦૨૫ ની મુદતનો હતો. જેનો નંબર ૧૩૭૧૦૫ છે અને તે ચેક આપતી વખતે ફરીયાદીને આરોપીએ પાકો વિશ્વાસ અને ભરોસો આપેલો કે, સદર ચેક તમો બેંકમાં જમા કરાવશો એટલે સ્વીકારાય જશે અને તેના નાણાં તમોને રોકડા મળી જશે. જેથી ફરીયાદીએ સદર ચેક સ્વીકારેલો. ફરીયાદીએ સદર ચેક બેંક ઓફ બરોડા, ગજેરા શાખામાં વટાવવા માટે તા. ૧૯/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ જમા કરાવેલો. પરંતુ સદર ચેક '' ફંડ ઈન્સફીશીયન્ટ '' ના શેરા સાથે સદર ચેક સ્વીકાર્યા વગર પરત

આવેલા. તેવી જાણ ફરીયાદીને તા. ૨૩/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ તેમની બેંક ધ્વારા થયેલ. જેથી ફરીયાદીએ તેમના વિ.વ.શ્રી. મારફતે તા. ૧૦/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજ રજિ. પોસ્ટ.એડી. થી નોટીસ આપેલ જે નોટીસ આરોપીને તા. ૧૫/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજ બજી ગયેલ. સદર ચેકના નાણાંની રકમ આરોપીનું કાયદેસરનુ દેવુ છે અને ફરીયાદીનુ કાયદેસરનુ લેણુ છે, છતા આજદિન સુધી સદર ચેકના નાણાં ની રકમ ફરીયાદીને ચુકવેલ નથી અને તેમ કરી આરોપીએ ધી નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. એકટની કલમ–૧૩૮ મુજબનો ગુનો કરેલ હોય, જેથી ફરીયાદીએ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે. સબબ, આરોપીએ ધી નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. એકટની કલમ–૧૩૮ નો ભંગ કરેલ હોય આરોપીને પકડી મંગાવી, ગુનાના ભંગ બદલ આરોપીને બે વર્ષની સખતમાં સખત સજા ફરમાવવા તથા ફરીયાદીને પરત આવેલ ચેકની બમણી રકમ વળતર પેટે આરોપી પાસેથી વસુલ અપાવવા અરજ ગુજારેલ છે.

(૨) ઉપર મુજબ ફરીયાદીની ફરીયાદ આરોપી સામે દાખલ કરવામાં આવતાં આરોપી સામે ધી નેગોશીયેબલ એકટ કલમ–૧૩૮ હેઠળ સમન્સ ઈસ્યુ કરવામાં આવેલો. જે મુજબ આરોપીને સમન્સ બજી જતાં આરોપી હાજર થતાં **આંક–૦૭** થી આરોપીની પ્લી લેવામાં આવેલ જેમાં આરોપીએ ગુનો કબુલ હોવાનો ઈન્કાર કરતાં હાલનો કેસ ગુણદોષ પર આગળ ચલાવવામાં આવેલો.

(૩) હાલના કામે ફરીયાદપક્ષે પોતાના કેસના સમર્થનમાં નીચે મુજબના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરેલ છે.

ફરીયાદી તરફે રજુ મૌખિક પુરાવા:–

ક્રમ	**વિગત**	**આંક**
૧.	ફરીયાદી નરેન્દ્રકુમાર વિનોદભાઈ પટેલનાઓનું પુરાવાનું સોગંદનામું	૦૪

–: ફરીયાદી તરફે રજુ દસ્તાવેજી પુરાવા :–

ક્રમ	વિગત	આંક
૧.	આરોપીએ આપેલ ચેક અસલ નં. ૧૩૭૧૦૫	૧૦
૨.	ચેક રીટર્ન મેમો	૧૧
૩.	આરોપીને મોકલેલ નોટીસની સ્થળપ્રત	૧૨
૪.	નોટીસ મોકલ્યા અંગેની પોસ્ટ ખાતાની સફેદ પાવતી	૧૩
૫.	આરોપીને નોટીસ બજી ગયા અંગેની પોસ્ટનો ટ્રેક રીપોર્ટ	૧૪

(૪) હાલનાં કામે દસ્તાવેજોને આંકે પડાવવા માટે ફરીયાદપક્ષે **આંક–૦૫** થી અરજી આપતાં આ કામે અત્રેની કોર્ટ ધ્વારા **આંક–૧૦ થી આંક–૧૪** આપવામાં આવેલ. ફરીયાદીનો પુરાવો રજુ થયા બાદ ફરીયાદીએ **આંક–૧૬** થી આ કામે કલોઝીંગ પુરસીસ આપેલ છે.

(૫) રેકર્ડ ધ્યાને લેતાં પ્લી વખતે આરોપી હાજર થયા બાદ આરોપી હાજર રહેલ નહી. વધુમાં ફરીયાદીએ **આંક–૦૪** થી ફરીયાદના સમર્થનમાં પુરાવાનું સોગંદનામું અગાઉ રજુ કરેલ હોવાથી સદર કામ ફરીયાદીની ઉલટતપાસ માટે રાખવામાં આવેલ. પરંતુ આરોપી હાજર ન રહેતા ફરીયાદપક્ષ તરફે આરોપીની ઉલટતપાસનો હકક બંધ કરવા અરજી આપતા આરોપીને ઉ.ત માટે પુરતી તક આપવા છતાં તથા ફરીયાદીના કેસની કાર્યવાહી આરોપીની ગેરહાજરીના કારણે વિલંબીત થતી હોવાથી ફરીયાદીની **આંક–૧૫** ની અરજી લગત આરોપી તરફેનો ફરીયાદીની ઉલટતપાસનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ અત્રેની અદાલત ધ્વારા કરવામાં આવેલ. ત્યારબાદ ફરીયાદીએ **આંક–૧૬** થી કલોંઝીગ પુરસીસ રજુ કરતા સદર કામ આરોપીનું એફ.એસ. નોંધવા માટે રાખવામાં આવેલ, પરંતુ આરોપી ત્યારબાદ પણ હાજર ન રહેતા **આંક–૧૮** થી ફરીયાદપક્ષ તરફે આરોપીના વિશેષ નિવેદનનો હકક બંધ કરવા અરજી આપતા કેસની ટ્રાયલ આરોપીની ગેરહાજરીના કારણે વિલંબીત થતી હોવાના કારણે આરોપીના વિશેષ નિવેદનનાં હકક બંધની અરજી લગત હકક બંધ કરવાનો હુકમ તા. ૨૧/૦૧/૨૦૨૬ ના રોજ અત્રેની અદાલત ધ્વારા કરવામાં

આવેલ. ત્યારબાદ સદર કામ દલીલો માટે રાખતા ફરીયાદી તરફેની દલીલો સાંભળવામાં આવેલ. પરંતુ આરોપી હાજર ન રહેતા ફરીયાદનુ કામ આરોપીની ગેરહાજરીને કારણે વિલંબીત થતુ હોવાથી આરોપીની દલીલનો હકક તા. ૧૨/૦૯/૨૦૨૫ નાં રોજ બંધ કરી કામ હુકમ પર લેવામાં આવેલ.

આમ, આ કામે ફરીયાદીની સોગંદ પરની સરતપાસ તથા રજુ તમામ દસ્તાવેજી પુરાવાઓની નકલો ફરીયાદીએ આરોપી હાજર થયા ત્યારથી આપેલી હોવા છતાં તેઓ આ પુરાવાઓને પડકારવા કે તેનો ઈન્કાર કરવા માટે પ્લી રેકર્ડ થયા બાદ હાજર રહેલા નથી. ફરીયાદી ધ્વારા આરોપીના વિરુધ્ધમાં જે કોઈ પુરાવો રજુ કરવામાં આવેલ છે, તે સિવાય વિશેષ કોઈ પુરાવો રજુ થયેલ નથી. વધુમાં આરોપીને હાજર રાખવા તેમના વિ.વ.શ્રીને વખતો વખત જાણ કરવા છતાં આરોપીને તેઓએ હાજર રાખેલ ન હતા અને આરોપીના વિ.વ.શ્રી. એ આંક-૧૯ થી વકીલ તરીકે છુટા થવાની પુરસીસ આપી નિ.ક-૨૦/૧ થી છુટા થવાની નોટીસ રજિસ્ટર એડી. થી આરોપીને આપેલ જે એકનોલેજમેન્ટ નિ. ૨૨/૧ થી રજુ થયેલ છે. આમ, આરોપી પોતાની સામેના તમામ પુરાવાઓ જાણતો હોવા છતાં તેનો ઈન્કાર કરવા કે તે પુરાવાઓને પડકારી પોતાનો બચાવ રજુ કરવા માટે હાજર રહેલા નથી.

(૬) ત્યારબાદ આ કામ પક્ષકારોની દલીલો માટે રાખવામાં આવતા ફરીયાદપક્ષના વિ.વ.શ્રી ની મૌખીક દલીલો સાંભળવામાં આવેલ છે.

(૭) આ કામે ફરીયાદીની ફરીયાદ હકિકત તથા તેઓએ રજુ કરેલા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ તથા ફરીયાદપક્ષે કરવામાં આવેલી દલીલો ધ્યાને લેતાં સદર ફરીયાદના ન્યાય નિર્ણય માટે નીચે મુજબનાં મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત થાય છે.

-:: મુદ્દા ::-

૧. શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, આરોપી ફરીયાદીના મોજે ગજેરા ખાતે આવેલ ડેરી ઉપર દુધ ભરતા હતા, જેથી ફરીયાદી અને આરોપી એકબીજાના

પરિચયમાં આવેલા, સદર કામના આરોપીને ભેંસોના તબેલા માટે નાણાંની જરૂર પડતા ફરીયાદી પાસે રૂા.૫,૦૦,૦૦૦/- ઉછીનાની માંગણી કરેલી અને આરોપીએ ફરીયાદીને જણાવેલ કે, ફરીયાદી જો આરોપીને રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/- ઉછીના આપે તો આરોપીએ તેના બદલામાં ફરીયાદીની ડેરીમાં દુધ ભરીને નાણાં વસુલ કરી આપવાનુ વચન આપેલુ, જેથી ફરીયાદીએ આરોપીને રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/- ચેકથી આપેલા અને બાકી રકમ રૂા. ૩,૫૦,૦૦૦/- રોકડા ઉછીના આપેલા, જે આરોપીએ સ્વીકારેલા એમ કુલ્લે રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/- આપેલ અને ત્યારબાદ ફરીયાદીને આપેલ વચન મુજબ આરોપીએ દુધ ભરવાનુ બંધ કરી દીધેલુ, જેથી ફરીયાદીએ આરોપી પાસેથી ઉછીના લીધેલ નાણાંની પરત કરવાની માંગણી કરતા આરોપીએ બે ચેકો લખી લખી આપેલા જે પૈકી ફરીયાદવાળો તકરારી ચેક આંક-૧૦ વાળો ચેક, તા. ૧૭/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજનો ચેક નંબર ૧૩૭૧૦૫, રકમ રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/- ફરીયાદીને સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડીયા, પાદરા શાખાનો ચેક સહી કરી લખી આપેલો, જે ચેક ફરીયાદીએ પોતાની બેંક ઓફ બરોડા, ગજેરા શાખામાં વટાવવા માટે તા.૧૯/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ જમા કરાવતા તે ચેક આંક-૧૧ વાળા રીટર્ન મેમાથી '' ફંડસ ઈન્સફીશીયન્ટ '' ના શેરા સાથે વગર સ્વીકારાયે પરત ફરેલ જેથી ફરીયાદીએ આરોપીને રજી.એ.ડી દવારા આંક-૧૨ વાળી લીગલ નોટીસ મોકલાવતા આંક-૧૪ વાળા પોસ્ટલ ટ્રેક રીપોર્ટ મુજબ આરોપીને તે નોટીસ ધોરણસર મળી ગયેલ હોવા છતાં આરોપીએ નોટીસની મુદતમાં ચેકની રકમ ન ચુકવી આપી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૩૮ હેઠળનો સજાને પાત્ર ગુનો કરેલ છે?

૨. શું હુકમ ?

(૮) ઉપરોકત મુદ્દાનાં મારા નિર્ણયો નીચે મુજબ છે.

૧. હકારમાં

૨. આખરી હુકમ મુજબ

(૯) ઉપરના નિર્ણયો સુધી પહોંચવાનાં મારા કારણો નીચે મુજબ છે.

હવે આ કામે પડેલાં પુરાવાઓનું મુલ્યાંકન કરતાં પહેલાં ધી નેગોશીએબલ ઈન્સટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૧૮(ક) તથા કલમ–૧૩૯ ના પ્રબંધો ધ્યાને લેવાં જરૂરી જણાય છે જે પ્રબંધો નીચે મુજબ છે.

કલમ–૧૧૮. વટાઉખત વિશેમાંની લેવાની બાબત:

એથી વિરુઘ્ધનું સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી નીચે પ્રમાણે માની લેવામાં આવશે.

(ક) દરેક વટાઉખત અવેજને માટે કરી આપ્યું અથવા લખી આપ્યું હતું ને આવું દરેક ખત જયારે તે સ્વીકારવામાં આવ્યું હોય તેના ઉપર શેરો કરી આપવામાં આવ્યો હોય તે વટાવવામાં આવ્યું હોય અથવા તબદિલ કરવામા આવ્યું હોય તે અવેજને માટે સ્વીકાર્યુ હતું. તેના ઉપર શેરો કરી આપ્યો હોય તે વટાવ્યું હતું અથવા તબદિલ કર્યુ હતું.

કલમ–૧૩૯ ચેકના ધારણકર્તાની તરફેણમાં અનુમાન:

વિરુઘ્ધની હકિકત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એવું માનવામાં આવશે કે ચેક ધારણ કરનારે તે ચેક કલમ–૧૩૮ માં દર્શાવ્યા મુજબ કોઈ દેવાના અથવા અન્ય જવાબદારીના પૂરેપૂરા અથવા તેના કોઈ ભાગમાંથી બોજા મુકત થવાના બદલામાં તે ચેક મેળવ્યો હશે.

(૧૦) હવે આ કામે પડેલા પુરાવાઓનું મુલ્યાંકન કરવામાં આવે તો હાલનો ફરીયાદીનો કેસ ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ. એકટની કલમ–૧૩૮ હેઠળ દાખલ થયેલ છે. જેથી ફરીયાદપક્ષના શીરે પોતાનો કેસ સાબીત કરવાની જવાબદારી રહેલી છે. પરંતુ સાથે સાથે સદર કાયદામાં ફરીયાદપક્ષના લાભમાં કેટલાંક કાયદેસરનાં

અનુમાનો કરવામાં આવેલ છે. જે અનુમાનોમાં ઉપર જણાવ્યા મુજબ કલમ–૧૧૮(એ) તથા કલમ–૧૩૯ ના અનુમાનો મુખ્યત્વે છે. સદર કાયદા મુજબના અનુમાનોનું ખંડન કરવાની જવાબદારી આરોપીના શીરે રહેલી છે. એ સ્વીકૃત બાબત છે કે, સદર કાયદામાં જણાવેલ અનુમાનોનું ખંડન કરવા આરોપી માટે એ જરૂરી નથી કે આરોપીએ પોતાના બચાવ અંગેનો પુરાવો આપવા કોર્ટમાં હાજર થઈ સાક્ષી બોકસમાં ઉભા રહી પુરાવો રજુ કરવો જોઈએ. આ કાયદાકીય અનુમાનોનું ખંડન ફરીયાદપક્ષના રજુ થયેલાં પુરાવાઓ ઉપરથી પણ આરોપી કરી શકે છે.

હાલના કામે ફરીયાદપક્ષે સાહેદ નં. ૧ તરીકે ફરીયાદી નરેન્દ્રકુમાર વિનોદભાઈ પટેલની સોગંદ પરની સરતપાસ **આંક–૦૪** થી રજુ કરેલ છે. અને તેમાં જણાવે છે કે, ફરીયાદી મથાળે જણાવેલ સરનામે પોતાના કુટુંબ સાથે રહે છે, મોજે ગજેરા ખાતે દુધનો વેપાર કરે છે, સદર કામના આરોપી ફરીયાદમાં જણાવેલ સરનામે રહે છે, સદર કામના આરોપી પશુપાલનનો ધંધો કરે છે અને આરોપી ફરીયાદીના મોજે ગજેરા ખાતે આવેલ ડેરી ઉપર દુધ ભરતા હતા, જેથી ફરીયાદી અને આરોપી એકબીજાના પરિચયમાં આવેલા. સદર કામના આરોપીને ભેંસોના તબેલા માટે નાણાં જરૂર પડતા ફરીયાદી પાસે રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/– ઉછીના જોઈએ છે. તેવી માંગણી કરેલી, આરોપી ફરીયાદીને જણાવેલ કે, ફરીયાદી જો આરોપીને રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/– ઉછીના આપે તો આરોપીએ તેના બદલામાં ફરીયાદીની ડેરીમાં દુધ ભરીને નાણાં વસુલ કરી આપવાનુ વચન આપેલુ, જે પૈકી ફરીયાદીએ આરોપીને રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/– ચેકથી આપેલા અને બાકી રકમ રૂા. ૩,૫૦,૦૦૦/– રોકડા ઉછીના આપેલા, જે આરોપીએ સ્વીકારેલા એમ કુલ્લે રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/– રોકડા આપેલ અને ત્યારબાદ ફરીયાદીને આપેલ વચન મુજબ આરોપીએ દુધ ભરવાનુ બંધ કરી દીધેલુ. જેથી ફરીયાદીએ આરોપી પાસેથી ઉછીના લીધેલ નાણાંની પરત કરવાની માંગણી કરતા આરોપીએ બે ચેકો લખી આપવા જણાવેલ, જેથી

તહોમતદારે તે ચેકો પૈકી બીજો ચેક રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/– ફરીયાદીને સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડીયા, પાદરા શાખાનો ચેક લખી આપેલો. જેની ઉપર ફરીયાદીની રૂબરૂ સહી કરી આપેલો જે ચેક તા. ૧૭/૦૬/૨૦૨૫ ની મુદતનો હતો. જેનો નંબર ૧૩૭૧૦૫ છે અને તે ચેક આપતી વખતે ફરીયાદીને આરોપીએ પાકો વિશ્વાસ અને ભરોસો આપેલો કે, સદર ચેક તમો બેંકમાંજમા કરાવશો એટલે સ્વીકારાય જશે અને તેના નાણાં તમોને રોકડા મળી જશે. જેથી ફરીયાદીએ સદર ચેક સ્વીકારેલો, ફરીયાદીએ સદર ચેક બેંક ઓફ બરોડા, ગજેરા શાખામાં વટાવવા માટે તા. ૧૯/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ જમા કરાવેલો. પરંતુ સદર ચેક '' ફંડ ઈન્સફીશીયન્ટ '' ના શેરા સાથે સદર ચેક સ્વીકાર્યા વગર પરત આવેલા, તેવી જાણ ફરીયાદીને તા. ૨૩/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ તેમની બેંક ઘ્વારા થયેલ, જેથી ફરીયાદીએ તેમના વિ.વ.શ્રી. મારફતે તા. ૧૦/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજ રજિ. પોસ્ટ.એડી. થી નોટીસ આપેલ જે નોટીસ આરોપીને તા. ૧૫/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજ બજી ગયેલ, સદર ચેકના નાણાંની રકમ આરોપીનું કાયદેસરનુ દેવુ છે અને ફરીયાદીનુ કાયદેસરનુ લેણુ છે, છતા આજદિન સુધી સદર ચેકના નાણાંની રકમ ફરીયાદીને ચુકવેલ નથી અને તેમ કરી આરોપીએ ધી નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. એકટની કલમ–૧૩૮ મુજબનો ગુનો કરેલ હોય, જેથી ફરીયાદીએ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે. ફરીયાદીએ પોતાની ફરીયાદના સમર્થનમાં **આંક–૧૦ થી આંક–૧૪** સુધીના દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરેલ છે. જેમાં **આંક–૦૯** થી તકરારી ચેક, **આંક–૧૧** થી રીટર્ન મેમો, **આંક–૧૨** થી નોટીસની સ્થળપ્રત, **આંક–૧૩** થી આરોપીને નોટીસ રજી.એડી. કર્યાની સફેદ પાવતી, **આંક–૧૪** થી અંગેનો પોસ્ટનો ટ્રેક રીપોર્ટ વિગેરે દસ્તાવેજી પુરાવા ફરીયાદીએ પોતાની ફરીયાદ હકિકતના સમર્થનમાં રજુ કરેલા છે.

આ કામમાં ફરીયાદીએ રજુ કરેલ **આંક–૦૪** વાળા પુરાવાના સોગંદનામા સંદર્ભે આરોપી તરફે હાજર રહી કોઈ ઉલટતપાસ કરવામાં આવેલ નથી. વધુમાં આ કામે ફરીયાદીએ **આંક–૧૦ થી આંક–૧૪** સુધીના જે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજુ

કરેલા છે તે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ સંદર્ભે પણ આરોપી તરફે કોઈ ઉલટતપાસ કરવામાં આવેલ નથી કે કોઈ રીતે પડકારવામાં આવેલ નથી. જેથી ફરીયાદીના રજુ મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાને ન માનવા કોઈ કારણ જણાતુ નથી. સદર કામે આરોપી હાજર થતાં આરોપીની **આંક–૦૭** થી પ્લી રેકર્ડ થયા બાદ આરોપી પોતાની સામેના સદર કેસમાં હાજર રહી પોતાનો કોઈ બચાવ પણ રજુ કરેલ નથી અને તે રીતે ફરીયાદીનાં રજુ પુરાવાને ઉલટતપાસ ધ્વારા કે અન્ય રીતે પડકારેલ ન હોવાથી આ કામે ફરીયાદીએ રજુ કરેલા પુરાવા પ્રથમદર્શને પુરવાર થયેલ હોવાનુ માનવામાં આવે છે. જેથી પણ ફરીયાદીએ પોતાના મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાથી પોતાનો કેસ આરોપી વિરૂધ્ધ નિ:શંકપણે પુરવાર કરેલ હોવાનુ રેકર્ડ ઉપરનાં પુરાવાથી પ્રથમદર્શને જણાય છે.

(૧૧) વધુમાં જયારે એક વખત આરોપીને પોતાની સામે કેસ ચાલે છે તેની જાણ થાય ત્યારે અદાલત સમક્ષ હાજર રહેવાની આરોપીની ફરજ છે. આરોપી સામેના કેસમાં રજુ થયેલા પુરાવાનો ખુલાસો કરવા પુરતી તક આપેલ હોવા છતાં આરોપી હાજર રહેલ ન હોય, તેવા સંજોગોમાં આરોપી કેસની કાર્યવાહીમાંથી છટકવા અથવા જાણી જોઈને પોતે પોતાની સામેના કેસની કાર્યવાહીથી બચવા છુપાતો ફરતો હોય ત્યારે આરોપીની ગેરહાજરીમાં પણ કેસ ચાલી શકે છે તેમજ તે અંગે ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડ કલમ–૩૫૩(૬)માં કરવામાં આવેલ જોગવાઈ મુજબ અદાલત આરોપીની ગેરહાજરીમાં ચુકાદો જાહેર કરી શકે છે. 'Be you ever so high, but the law is above you' , કાયદાથી પર કોઈ નથી. આરોપીને બચાવની તક આપવી જોઈએ અને આ જોગવાઈ તેને રક્ષણાત્મક જોગવાઈ તરીકે આપવામાં આવેલ છે. પરંતુ આરોપી ખાસ કરીને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ મુજબના ગુનામા તેનો હથીયાર તરીકે ઉપયોગ કરી કાયદાકીય પ્રક્રિયાને નિષ્ક્રીય અથવા તો શિથીલ બનાવવાનો પ્રયત્ન કરે ત્યારે તે સંદર્ભે નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ ધ્વારા Sharad Jethalal Salva vs State of Gujarat Cr.

Misc. App 19862 of 2015 Dt. 14/11/2016 માં નીચે મુજબ ઠરાવેલ છે.

Para 16 : "If a person accused of an offence and convicted as such avoids arrest and avoids imprisonment as sentenced by the criminal court. Such an incident only makes the justice delivery system insignificant and renders justice ineffective. Legal justice requires that an offender convicted of a crime must suffer the imprisonment as otherwise there would be social anarchy. People would contravene the law with impunity without any attending punishment for violating the law. The very foundations of democracy and rule of law would be shaken and that is the reason why the Courts strive to treat all persons before the criminal law as equal. Whether one is rich or poor, whether one is in powerful or powerless, the criminal law is equally applied to all equally.

Para 17 : "Be you ever so high, but the law is above you', is the signature theme of rule of law that loudly and silently (as well) echoes in the Indian Constitutional context. The purpose of the constitution itself is to equalize the men (and women) before the law. Equal protection of laws and equality before the law does not make any distinction between the Ruler and the ruled when it comes to enforcing the criminal sanctions. If a convict with money power as well as political power can avoid the punishment imposed by the highest Court of the State, the Court which imposed such punishment cannot be a mute spectator or dumb listener to be soothed by high caliber forensic oratory of the counsel at the altar of justice. The Court must and ought to take a serious view of such bizarre incidence: be it one in million. Of course, the law makers and law enforcers must willingly assist the Court in angling the convict avoiding and dodging the law makers, the law enforcers and the law interpreters (Judges and Courts).

(૧૨) બી.એન.એસ.એસ.માં કરવામાં આવેલ જોગવાઈ વંચાણે લેતાં નીચે મુજબની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.

<u>Section 392 Judgment</u>

(7) No judgment delivered by any Criminal Court shall be deemed to be invalid by reason only of the absence of any party or his pleader on the day or from the place notified for the delivery there of, or of any omission to serve, or defect in serving, on the parties pleaders, or any of them, the notice of such day and place.

Section 458 Execution of sentence of imprisonment

(1) Where the accused is sentenced to imprisonment for life or to imprisonment for term in cases other than those provided for by section 453, the Court passing the sentence shall forthwith forward a warrant to the jail or other place in which he is, or is to be, confined, and, unless the

accused is already confined in such jail or other place, shall forward him to such jail or other place, with the warrant;

Provided that where the accused is sentenced to imprisonment till the rising of the Court, it shall not be necessary to prepare or forward a warrant to a jail, and the accused may be confined in such place as the Court may direct.

(2) Where the accused is not present in Court when he is sentenced to such imprisonment as is mentioned in subsection (1), the Court shall issue a warrant for his arrest for the purpose of forwarding him to the jail or other place in which he is to be confined; and in such case, the sentence shall commence on the date of his arrest.

(૧૩) ઉપર મુજબની તમામ હકિકતો ધ્યાને લેતાં આરોપી દ્વારા હાજર રહી રેકર્ડ ઉપર રજુ થયેલ ફરીયાદીના કોઈ પણ પુરાવાઓને પડકારવામાં કે ઈન્કાર કરવામાં આવેલ નથી. જેથી આરોપી દ્વારા કાયદાની કલમ–૧૧૮ તથા કલમ–૧૩૯ અન્વયેના કાયદેસરના અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં આવેલ ન હોવાનું પ્રથમદર્શનીય રીતે પુરવાર થયેલ છે. જયારે આરોપી કાયદાકીય અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં નિષ્ફળ જાય ત્યારે ફરીયાદી દ્વારા પોતાની ફરીયાદના સમર્થનમાં ફરીયાદવાળા વ્યવહાર અંગે રજુ થયેલા પુરાવાઓને ન માનવાને કોઈ કારણ જણાતું નથી. વધુમાં

આરોપી આ કામે કલમ–૧૧૮ તથા કલમ–૧૩૯ ના કાયદાકીય અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવાનું પ્રથમદર્શનીય રીતે ફલીત થાય છે. વધુમાં ફરીયાદીએ પોતાની ફરીયાદમાં જણાવ્યા મુજબ આરોપીને રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦/– ઉછીનાં આપેલા તેની પરત ચુકવણી પેટે રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/– નો ચેક આપેલો સદર ફરીયાદવાળો તકરારી ચેક આપેલ અને તેના સમર્થનકારી પુરાવા રૂપે ફરીયાદીએ **આંક–૧૦ થી આંક–૧૪** સુધીના દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરેલા છે. આમ, ફરીયાદવાળો **આંક–૧૦** વાળો તકરારી ચેક આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ હોવાનું તથા તે ચેક ''ફંડસ ઈનસફીશીયન્ટ'' નાં કારણોસર પરત ફરેલ હોવાની હકિકત આ કામે રજુ થયેલ **આંક–૧૧** વાળા રીટર્ન મેમાના પુરાવાથી ફરીયાદીએ પુરવાર કરેલ છે. વધુમાં **આંક–૧૦ થી આંક–૧૪** સુધીના દસ્તાવેજી પુરાવાઓથી પણ ફરીયાદીએ પોતાની ફરીયાદ હકિકત પુરવાર કરેલ હોવાનુ જણાય છે. વધુમાં, આ કામના આરોપીને રેકર્ડ પર પુરતી તકો પોતાનો બચાવ રજુ કરવા આપેલ હોવા છતાં ફરીયાદીના રજુ પુરાવાને પડકારવા આરોપીએ આ કામે ઈરાદાપુર્વક હાજર ન રહી સદર કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહીને વિલંબીત કરેલ છે અને આરોપી સતત ગેરહાજર રહીને હાલના કેસની કાર્યવાહી લંબાવવાનો પ્રયત્ન કરેલ હોવાનું પણ રેકર્ડ પરથી સ્પષ્ટપણે ફલીત થાય છે. વધુમાં ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એકટની કલમ–૧૪૬ નો પ્રબંધ ધ્યાને લેતા પણ **આંક–૧૧** થી રજુ થયેલ રીટર્ન મેમા તે તકરારી ચેક રીટર્ન થયેલ હોવા અંગેનો પ્રાઈમરી પુરાવો હોય જેથી પણ **આંક–૧૦** વાળો ચેક ''ફંડસ ઈનસફીશીયન્ટ''ના કારણે આરોપીના ખાતામાંથી વગર સ્વીકારાયે પરત ફરેલ હોવાનું પ્રથમદર્શનીય રીતે પુરવાર થાય છે. આ કામના આરોપીની ગેરહાજરીના કારણે કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી વિલંબીત થઈ રહેલ હોવાથી આરોપીનો ઉ.ત.નો તથા વિશેષ નિવેદનનો તથા દલીલનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ કરેલો. આમ, આરોપીએ આ કામે પોતાનો કોઈ બચાવ રજુ કરેલ ન હોવાથી ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એકટની કલમ–૧૧૮ તથા કલમ–૧૩૯ ના કાયદેસરના અનુમાનોનું ખંડન કરેલ નથી જેથી પણ ફરીયાદીના લાભમાં

તે કાયદેસરના અનુમાનો અત્રેની અદાલતે કરવાના રહે છે. વધુમાં સદર કેસની સમગ્ર ઈન્સાફી કાર્યવાહી દરમ્યાન આરોપી હાજર રહેલ નથી તેમજ તેઓનાં વિ.વ.શ્રીએ પણ ઈન્સાફી કાર્યવાહી આગળ વધારવા અત્રેની કોર્ટને કોઈ સહકાર આપેલ નથી, જેથી અત્રેની અદાલતને આરોપીની ગેરહાજરીમાં કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી ચલાવી પૂર્ણ કરવાની ફરજ પડેલ. આમ, આ કામે ફરીયાદીની કાયદેસરની લેણી રકમ પેટે આરોપીએ આપેલ તકરારી ચેકની રકમ આરોપીએ ફરીયાદીને નહીં ચુકવેલાની હકિકત પુરવાર થતી હોય આરોપીએ ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એકટની કલમ–૧૩૮ મુજબનો ગુનો કરેલ હોવાની ફરીયાદીની ફરીયાદ હકિકત નિ:શંકપણે ફરીયાદીએ પુરવાર કરેલ છે.

જેથી ઉપર મુજબની તમામ ચર્ચા તથા હકિકતો અને સંજોગો ધ્યાને લઈ મુદ્દા નં. ૧ ફરીયાદીએ પોતાના પુરાવાથી પુરવાર કરેલ હોય તેનો નિર્ણય હકારમાં આપી મુદ્દા નં.૨ ના નિર્ણય અન્વયે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ કરું છું.

<u>-:હુકમ:-</u>

આ કામનાં આરોપી **જયદેવસિંહ રણમલસિંહ પઢીયાર,** ઉ. વ. આ. પુખ્ત, ધંધો–પશુપાલન, રહે. ૯૯, ફળીયું, મુ. કોટણા વીરજો, તા. પાદરા, જી. વડોદરાનાને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ ના ગુના સબબ ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ–૨૭૮(૨) અન્વયે તકસીરવાન ઠરાવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

હાલનું કામ આરોપીને સજાનાં મુદ્દે સાંભળવા માટે મુલત્વી રાખવામાં આવે છે.

હુકમ આજ રોજ **તા. ૦૯ મી, માહે : એપ્રિલ, સને : ૨૦૨૬** ના રોજ વાંચી, સંભળાવી, સહી કરી, ખુલ્લી અદાલતમાં જાહેર કર્યો.

તા. ૦૯/૦૪/૨૦૨૬ સ્થળ : જંબુસર	**(અમર દિનેશચંદ્ર રાવ)** એડી. ચીફ જયુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ, જંબુસર. કોડ નં. જી.જે. ૦૧૪૮૦

-:સજા અંગે સાંભળ્યા:-

આ કામે આરોપી પોતાની સામેના કેસની સમગ્ર ટ્રાયલ દરમ્યાન ગેરહાજર રહેલ છે, આરોપીનાં વિ. વ. શ્રી જે.એ.મિસ્ત્રી આરોપીના વકીલ તરીકે આ કામે છુટા થયેલ છે અને આજરોજ આરોપીનો પોકાર કરાવતા આરોપી તેમના નવા વિ.વ.શ્રી એન.પી.પઢિયાર સાથે હાજર રહેલ છે અને સજા બાબતે તેઓએ રજુઆત કરેલ છે કે, આરોપી એકમાત્ર તેમના કુટુંબના કમાનાર ઈસમ છે અને તેમના ભરણ પોષણની જવાબદારી તેમના માથે હોવાથી ઓછામાં ઓછી સજા કરવા રજુઆત કરેલ છે.

ફરીયાદપક્ષ તરફે ફરીયાદીના વિ.વ.શ્રી જી.એસ.પટેલનો પોકાર કરાવતા હાજર થઈ રજુઆત કરેલ છે કે, કાયદામાં ફરમાવેલી મહત્તમ સજા આરોપીને કરવા અરજ કરેલ છે.

આ કામે ફરીયાદીના વિ.વ.શ્રીએ મહત્તમ સજા કરવા રજુઆત કરેલ છે અને આરોપી સમગ્ર ટ્રાયલ દરમ્યાન હાજર રહેલ નથી અને સદર કેસ આજરોજ ચુકાદો જાહેર કરવા માટે રાખેલ હોય ત્યારે આરોપી પોતાના નવા વિ.વ.શ્રી. મારફતે હાજર થયેલ છે અને આ કામે તેઓએ ઓછામાં ઓછી સજા કરવા રજુઆત કરેલી છે. આમ ગુનાનો પ્રકાર તથા ફરીયાદપક્ષના રજુ થયેલા પુરાવા ધ્યાનમાં લેતાં આરોપી વિરુધ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૩૮ હેઠળનો ગુનો સાબિત થયેલ છે. વળી, આજના સમયમાં આ પ્રકારના કેસો દિનપ્રતિદિન વધી રહેલાં છે. ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટનો મુળભુત હેતુ, સમાજમાં નાણાંકીય વ્યવહારો સંબંધે પારદર્શિતા આવે અને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ આપતા સમયે એકબીજા પ્રત્યે વિશ્વાસ અને ભરોસાની લાગણી જળવાઈ રહે, તે માટે જ આ કાયદો ઘડવામાં આવેલો છે. આ સંજોગોમાં આ ગુનાને હળવાશથી લઈ શકાય તેમ નથી. તેને ધ્યાને લેતાં કાયદા મુજબ ચેકની રકમનો દંડનો હુકમ કરવા તથા તે રકમ ફરીયાદીને વળતર તરીકે આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે તો ન્યાયનો હેતુ જળવાઈ તેમ જણાય છે. આમ, આ કામે રેકર્ડ પર રજુ થયેલ પુરાવો ધ્યાને લેતાં આરોપીને નહીં હળવી કે નહીં મહતમ પરંતુ તે બે વચ્ચેની સજા તથા ચેકની રકમનો

દંડનો હુકમ કરવો ન્યાયોચિત જણાતુ હોય, જેથી આ કામે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ કરું છું.

–:: આખરી હુકમ ::–

૧. આ કામનાં આરોપી **જયદેવસિંહ રણમલસિંહ પઢીયાર,** ઉ. વ. આ. પુખ્ત, ધંધો – પશુપાલન, રહે. ૯૯, ફળીયું, મુ. કોટણા વીરજો, તા. પાદરા, જી. વડોદરાનાને ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ–૨૭૮(૨) અન્વયે તકસીરવાન ઠરાવી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ ના ગુના સબબ–૩ (ત્રણ) માસની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

૨. આ કામે આરોપીને વાદગ્રસ્ત ચેકની રકમ રૂા. ૧,૫૦,૦૦૦/– (અંકે રૂપીયા એક લાખ પચાસ હજાર પુરા) પુરાનો આથી દંડનો હુકમ કરવામાં આવે છે. વધુમાં સદર દંડની રકમ ફરીયાદીને વળતર તરીકે પરત ચુકવી આપવા આથી હુકમ કરવામાં આવે છે. જો આરોપી દંડની રકમ ચુકવી આપવામાં કસુર કરે તો આરોપીએ વધુ–૧ (એક) માસની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

૩. આ હુકમની એક નકલ આરોપીને વિના મુલ્યે પુરી પાડવી.

હુકમ આજ રોજ **તા. ૦૯ મી, માહે : એપ્રિલ, સને ૨૦૨૬** ના રોજ વાંચી, સંભળાવી, સહી કરી, ખુલ્લી અદાલતમાં જાહેર કર્યો.

તા. ૦૯/૦૪/૨૦૨૬ સ્થળ : જંબુસર	**(અમર દિનેશચંદ્ર રાવ)** એડી. ચીફ જયુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ, જંબુસર. કોડ નં. જી.જે. ૦૧૪૮૦